

5774

Torah from Around the World

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 15 maart 2014/13 adar II 5774:

Tsav, Wajikra [Leviticus] 6:1 – 8:36

Tanach: blz. 205 - 212

Haftara Tehillim [Psalmen] 132

Tanach: blz. 1397 - 1398

[Noot van de redactie: Omdat het Sjabbat Zachor is wordt ook uit sidra Ki Tetsé gelezen: Dewariem/Deuteronomium 25:17-19.]

Commentaar: Rabbijn Gary M. Bretton-Granatoor, Vice President, afdeling Tsedaka/Liefdadigheid, World Union for Progressive Judaism

Vertaler: Tamarah Benima

[Het Engelse origineel](#)

Toen ik opgroeide was ik lid van wat nu een 'klassieke Reform' gemeente zou worden genoemd. De rabbijnen en voorzangers waren gekleed in geestelijke kledij; een orgel klonk luid genoeg om de dakspanten (die mijlen ver weg leken te zijn) te doen schudden. Een 'kosmisch' koor, samengesteld uit professionele zangers, zong maar was nooit zichtbaar, en hun stemmen regenden vanuit de hoogte op ons neer.

Er was veel majesteitelijkheid, en het lezen van de Tora inspireerde altijd tot ontzag, aangezien de geliefde en geleerde rabbijn uit mijn jeugd betekenisvolle verhalen en verhalen over glorie door de Toratekst weefde, terwijl hij die las en vertaalde. Later in mijn leven leerde ik over het bestaan van de parasjat hasjawoe'a (het Toragedeelte van de week), maar onze rabbijn las fragmenten uit de Tora die het onderwerp waarop hij zou preken introduceerden; hij koos die stukken uit de hele Tora. Maar er was een boek waar we zelden over hoorden, en dat was het boek Wajikra [Leviticus]. Blijkbaar waren de voorschriften voor

de priesterklasse, en vooral de beschrijvingen van de offers, niet in lijn met een moderne en verlichte religieuze traditie als de Reform (ik heb het over eind jaren vijftig en zestig).

Welnu, we zijn doorgegaan met 'hervormen' (zoals onze leraar Laibel Fei ons in herinnering bracht is 'Reform' [hervormen] een werkwoord): uit elke passage in de Tora kunnen we iets leren. Daarom houden we ons deze week bezig met sidra Tsav.

Het eerste hoofdstuk (Wajikra 6:1-23) gaat over drie soorten offers: *ola* (het brandoffer), *mincha* (het offer van meel/graan 's middags) en *chatat* (een brandoffer dat iemand verzoening van zonde kan brengen). Pas in het volgende hoofdstuk is sprake van het *korban toda* (hoofdstuk 7:11-17) – het dankoffer, dat hoogst opmerkelijk is en uitzonderlijk onder de offers. Het is een offer uit vrije wil, om „dank” te zeggen.

De rabbijnen vroegen zich af wat de aanleiding voor zo'n offer uit vrije wil kon zijn. Zij opperden dat iemand die een levensbedreigende situatie heeft overleefd, een dankoffer aan God kan brengen, want het is God die de verlossing teweeg heeft gebracht. In Talmoed Bavli, Berachot 54b, zegt rav Juda uit naam van Rav (een babylonische amora [Talmoedgeleerde] uit de eerste generatie) dat de wijzen verklaringen zochten voor psalm 107, een danklied van koning David. We leren dat er vier categoriën mensen zijn die dankbaar zouden moeten zijn: mensen die een gevaarlijke reis door en woestijn of langs een gevaarlijke weg hebben overleefd, iemand die is vrijgelaten uit gevangenschap, iemand die is hersteld van een ernstige ziekte of iemand die veilig een zeereis achter de rug heeft. Sinds de offerdienst heeft opgehouden te bestaan, wordt dit gedaan door *gomel te bensjen* (het gomel-gebed te reciteren). De persoon zegt: „Gezegend bent U, Adonai onze God, Koning van tijd en ruimte, die de mens Zijn goedheid laat ervaren en die nu mij heeft bijgestaan in deze tijd.” [LJG Nederland gebruikt een iets andere tekst dan rabbijn Bretton-Granatoor, red.] Daarna antwoordt de gemeente traditiegetrouw: „Moge Hij die jou nu heeft bijgestaan jou ook in de toekomst Zijn goedheid laten ervaren, sela.” (sela is een onvertaalbaar woord dat aangeeft dat het om het laatste woord over dit onderwerp gaat – er valt niets meer te zeggen -, het is een soort 'amen').

Wajikra Rabba (een uitleg verschaffende midrasj over het boek Leviticus, dat geschreven werd in Erets Jisraeel en dateert uit de 5^e-7^e eeuw van de gebruikelijke jaartelling), 9:7, leert ons dat in de toekomstige tijd (de messiaanse tijd) het niet meer nodig zal zijn om verzoeningsoffers te brengen, want ooit zullen mensen niet meer zondigen; dankoffers zullen er echter altijd worden gebracht. We hebben hier dus te maken met een offer dat de periode van de offercultus heeft overleefd; we moeten de lessen van dit *korban toda* dus in ons eigen leven incorporeren.

Afgezien van de redenen om gomel te bensjen is ieder van ons getuige van wonderen en ervaart momenten van vreugde. Ieder van ons kent zegeningen in zijn/haar leven. Zouden we niet moeten leren om een offer van oneindige dankbaarheid en lof te brengen? En zouden we deze speciale momenten niet markeren door als tegenprestatie iets te offeren? Zouden we onze verjaardagen en jubilea en persoonlijke triomfen niet moeten markeren door onze daden van tsedaka? Zouden we niet in overweging kunnen nemen om de vreugde die wij voelen te vermenigvuldigen door licht en hoop te brengen aan anderen door onze giften? De les van het *korban toda* is even nieuw als toen het werd onderwezen in de brandende zon van de woestijn der verlossing – offer iets aan anderen wanneer wij iets te vieren hebben dat reden geeft tot dankzegging. Hier hebben we te maken met een offer uit het post-offer-tijdperk. We tonen God dankbaarheid voor het goede dat ons ten deel is gevallen.

De amida (het staande gebed), dat ook bekend staat als 'het Gebed' (het Achttiengebed) is een groep zegenspreuken die drie keer daags wordt gezegd en de kern vormt van elke dagelijkse dienst; er wordt gezegd dat het werd gecomponeerd ter vervanging van de dagelijkse offers. Dit gebed begint met drie zegenspreuken en eindigt met drie zegenspreuken. De voorlaatste zegenspreuk van het afsluitende drietal van de amida wordt 'Hoda'a' genoemd (het dankgebed).

In het gebedenboek kan men de volgende vertaling vinden van de traditionele Hebreeuwse tekst: „Wij danken U, omdat U altijd de Eeuwige onze God bent en de God van onze voorouders. Van generatie tot generatie bent U de Rots van ons leven, het Schild van onze redding. Wij danken en prijzen U voor onze levens die in Uw hand liggen, voor onze zielen die U zijn toevertrouwd, en voor Uw wonderen en weldaden die wij elke dag en te allen tijde om ons heen zien, 's avonds, 's ochtends en 's middags. De Weldoende bent U, want Uw mededogen houdt nooit op; de Barmhartige bent U, want aan Uw liefde komt nooit een eind. Sinds het begin der tijden is onze hoop gevestigd op U.” (LJG-gebedenboek Tov Lehodot, blz. 146/147, 290/291).

Dit is ons moderne „Dank” – drie maal per dag aangeboden; het is de moderne vervanging van het offersysteem. Wajikra heeft dus een boodschap voor ons, moderne mensen, en die is duidelijk: de sleutel tot het leven is dankbaar zijn. In dankbaarheid erkennen we dat het goede dat ons ten deel valt een gift is van de Eeuwige, en de enige manier om op juiste wijze onze dankbaarheid te tonen is onze giften te delen met anderen.